

seum. Deze gunstige toestand bleef gehandhaafd tot juni 1988; toen verhuisde het Natuurhistorisch Museum naar 'Villa Dijkzigt' aan de Westzeedijk 345. De naam werd gewijzigd in Natuurmuseum Rotterdam.

Conclusie

Wanneer we de economische geschiedenis van de Rotterdamsche Diergaarde naast die van Artis in Amsterdam leggen valt er direct een aantal overeenkomsten op. Beide dierentuinen hadden te maken met teruglopende ledenaantallen en daarmee met vermindering van inkomsten. De problemen bereikten een hoogtepunt in de late dertiger jaren.

Wanneer we kijken naar de uiteindelijke oplossingen voor de malaise zien we alweer duidelijke overeenkomsten. In beide gevallen bleek bemoeienis van een externe organisatie de oplossing van het exploitatieprobleem. Voor Amsterdam betekende dat overname door de Gemeente, voor Rotterdam zeer aanzienlijke financiële en bestuurlijke steun van de Stichting Bevordering van Volkskracht.

Een belangrijk verschil is wel dat Artis haar oorspronkelijke lokatie behield terwijl de Rotterdamsche Diergaarde moest verhuizen. Verschillen in de handelwijzen om uit de problemen te komen waren er natuurlijk ook. Zo was het bestuur van Artis iets creatiever in het zoeken van oplossingen voor de moeilijkheden. Verder kon Artis meer rekenen op sympathie en steun van mensen en organisaties. De gemeente Amsterdam stak, in vergelijking met Rotterdam, iets meer de helpende hand uit hoewel ook vanuit die hoek vanwege de crisis niet echt veel kon worden gedaan. Het bestuur van de Rotterdamsche Diergaarde was toch meer op zichzelf aangewezen.

Bij het vergelijken van deze twee dierentuinen moeten we wel de ouderdom van beide instellingen betrekken toen de problemen zich aandienen. Artis was opgericht in 1838, de Rotterdamsche Diergaarde zag in 1857 het levenslicht.

De moeilijkheden deden zich bij Artis al iets eerder voor dan bij de Diergaarde in Rotterdam. Dit zal iets te maken hebben gehad met de leeftijd van de dierentuin. Een dierentuin moet met een zekere regelmaat het publiek iets nieuws kunnen bieden om economisch gezond te blijven.

Een vergelijking tussen de Rotterdamsche Diergaarde en het Natuurhistorisch Museum is moeilijker te maken dan een vergelijking